

RAZGOVOR S DR. FRA ANTOM VUČKOVIĆEM, PROFESOROM FILOZOFIJE NA KBF-U SVEUČILIŠTA U SPLITU

“Post je projekt za cijeli život”

Mnogi vjernici shvaćaju post kao odricanje od hrane. Po tome se post ne bi razlikovao od dijeta i ostao bi na razini tijela. Dr. fra Ante Vučković, profesor filozofije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu, ističe da post nije samo pitanje tijela već zahvaća nadasve područje duha.

Post i dijeta

GK: Professore, Vi kao filozof, sigurno ste pokušali proniknuti i u smisao posta. Što je zapravo post?

Dr. Vučković: Post nije u prvom redu zaokupljenost tijelom, nije dijeta, niti štrajk glađu, nego je, iznad svega, davanje prigode duhu, put prema Bogu. Post je, na neki način, približavanje k Bogu. Post u kršćanstvu počiva na ideji, to ćemo naći u Novom zavjetu kod Mateja, da apostoli i Isusovi učenici ne poste dok je s njima Učitelj. Ivanovi učenici, koji poste, pitaju zašto je to tako, na što im Isus odgovara da će i njegovi učenici postiti kada on, Zaručnik, ne bude s njima. Tu se naslućuje da je post put prema Bogu, približavanje Bogu, način molitve i dolaska u njegovu blizinu. Čini se kako onaj tko drži dijetu i onaj tko posti čine isto. No, onaj tko drži dijetu, zaokupljen je sobom, suvišnim kilogramima, zdravljem i što je nekad nužno i potrebno i što ne treba dovoditi u pitanje - ali, u prvom sam planu “ja”, moj odnos prema samom sebi, prema svom tijelu. Onaj tko posti, međutim, stavlja Boga na prvo mjesto.

Post se razlikuje i od štrajka glađu. Štrajk glađu je legitiman i ponekad prijeko potreban. No, to nije post. To je način borbe. Štrajkom glađu prenosim odgovornost za svoj život u ruke onog protiv koga štrajkam. Drugim riječima, prijetim svojom smrću nekome tko može riješiti moj problem. To se u postu ne događa. Post nije usmjeren ni protiv koga, niti svaljuje odgovornost na tuđa leđa. Post je čišćenje iznutra za spremnost susreta s Bogom.

GK: Mnogi se uz post odriču i raznih poroka i nezdravih navika. Ima li to kakve veze s postom?

Dr. Vučković: Treba odvojiti post od onog što se prividno čini postom, posebno u korizmeno vrijeme, kao odricanje od kave, cigareta, alkohola, gledanja televizije, ogovaranja i tome slično. To je sve dobro i poželjno, no to još uvijek nije post. Post nije u prvom redu odricanje. U prvom planu stoji davanje vremena sebi, duhu da se bez opterećenja tijela približi Bogu. Stoga će na početku korizme stajati prizori Isusova odlaska u pustinju, 40-dnevnog posta. Riječ je o 40 dana izdvojenog vremena i riječ je o pustinji, prostoru u kojemu nema ničega što bi ometalo susret s Bogom. Vrlo je zanimljivo, međutim, kako prvo što susrećemo u pustinji nije susret s Bogom, nego

susret s onim što iznenađuje i uznemiruje. U pustinji i u vremenu posta najprije susrećemo svoje demone, sve ono negativno u nama. Zato post i jest, na određeni način, čišćenje. Isus susreće demone prije nego što konačno iziđe iz pustinje. Tek nakon pobjede nad demonima počinje naviještati Radosnu vijest.

Post bi i od nas htio da se susretnemo s onim što je u nama negativno i da to pobijedimo. Post bi, dakle, u prvom redu bio put k Bogu na kojemu najprije susrećem ono što stoji između mene i Boga. Kad to uočim, a post pomaže otvaranju očiju, tada post može poslužiti i kao način uklanjanja zapreka na beskonačnom putu prema samoj Beskonačnosti.

Zašto postiti samo dva dana u godini?

GK: Ako Crkva traži za post da se jede jednom do sitosti a dva put po malo, znači li to da većina ljudi posti cijeli život?

Dr. Vučković: Mislim da ni to nije post. To s postom ima veze, ali rubno, površno, i to uopće ne dira u srce same stvari. Čini se da smo zaboravili što uopće znači postiti. Danas se posti u malim skupinama ili pojedinačno. Tako je duhovnost, koja se razvija u Međugorju, vezana uz post o kruhu i vodi. Nije to više igra oko toga da li jesti ribu ili meso, do sitosti ili ispod nje, nego ozbiljni rad na sebi.

Post je vrlo snažno duhovno iskustvo. Naime, ljudsko tijelo može živjeti bez hrane određeno vrijeme. Kad se započne post, tijelo se prebacuje, recimo to suvremenim rječnikom, na drugi program u kojemu se energija više ne troši na probavu, te odjednom dobijete mnogo vremena. Nakon prva dva dana nestaje i osjećaj gladi, tijelo je olakšano, a duh postaje bistriji. Post je vrijeme intenzivne molitve, iznimno jako iskustvo molitve, približavanja Bogu.

GK: Postom, dakle, liječimo tijelo i duh.

Dr. Vučković: Da, kršćanstvo drži da je post lijek. Poznato nam je da i danas postoji euharistijski post koji je, doduše, sveden na sat vremena prije pričesti. To je simbolički post. No, ponekad se čini kao da smo zaboravili da je sama euharistija smatrana lijekom. Od antike, pa sve do našeg vremena određeni su se lijekovi uzimali natašte, kad nismo opterećeni hranom. Simbolika euharistijskog posta je silno jaka, i hoće reći da nas Bog liječi čim se oslobodimo svega što nas opterećuje, kad sami oslobodimo svoje tijelo za uzimanje lijeka. U tom je smislu i kršćanstvo shvaćalo post kao lijek. U evanđelju je zabilježena zgoda kada su apostoli pokušali istjerati zloga duha i nisu u tome uspjeli. Dolazi Isus i, nakon što ga je on izagnao, apostoli ga pitaju kako oni nisu uspjeli. Isus odgovara snažnom riječju: "Ovakvi se istjeruju samo postom i molitvom!" Ako bismo to htjeli prevesti na naš jezik, onda bi valjalo reći da nam valja postiti u trenutku kada više ne znamo rješenje za svoje životne probleme, kada ne znamo kako izaći na kraj s teškoćama koje su se nagomilale u prostoru duha, u mom odnosu s Bogom i s drugima. Nije li to mudrost koju je izvan kršćanstva spoznao Gandhi kada je rekao: "Ako ne znam riješiti poteškoće, potrebno je pronaći vrijeme za post." Post možemo misliti i kao oslobađanje svoje nutrine za Boga i

prepuštanje njegovu djelovanju. Kad tako shvatimo post, osjećamo kako mu se vraća snaga, ona ista snaga kojom se kršćanstvo u početku sučeljavalo sa svijetom. Danas živimo bez osjećaja da je post lijek. Imamo iskrivljenu sliku kako je to samo odricanje. Tako se iskrivljuje i slika Boga. Postim, tj. žrtvujem se i očekujem da me Bog nagradi. To je dobrim dijelom poganska slika Boga kojemu treba nešto žrtvovati kako bismo ga umilostivili. To nije kršćanstvo. Kršćanstvo smatra post lijekom duše, putovanjem prema Bogu, vremenom boravka s njim.

Post i oholost

GK: U čemu je onda smisao posta, ako nije u tome da se nečega odrekemo?

Dr. Vučković: Mislim da je negdje nestao iz svijesti onaj izvorni odnos prema postu. Naravno da je potrebno odricanje, samodisciplina vlastitog života, no izvorna svrha posta jest traženje načina, puta prema Bogu, traženje vremena za Boga. To je ujedno molitva i lijek, susret s Bogom. O nama ovisi kako ćemo razumjeti post i kako ćemo upotrijebiti vrijeme koje dobijemo kad nam želudac nije opterećen radom nekoliko dana. Svatko sâm određuje kako će iskoristiti jasnoću duha koja se pojavi u vremenu posta. U kršćanstvu je post u svojoj biti molitva.

Valja izbjeći zamku da se post svede samo na odricanje. Dogodi se tako da netko u korizmi 40 dana ne puši, ne pije alkohol ili nešto slično. Nakon 40 dana sve se nastavlja kao da se ništa nije dogodilo. Ništa se nije promijenilo. Korizma je bila samo vremenska zagrada u ovisnosti. Na koncu se takvo odricanje pretvori u samozavaravanje o vlastitoj snazi. Izdržao sam četrdeset dana bez onog o čemu ovisim, ali na koncu konca ostao sam isti ovisnik. Umjesto susreta s Bogom i promjene, nađem se u oholosti koja veli: "Ja mogu, ja sam snažan!" To nije smisao posta. Post ne želi da na koncu nađem sebe sa svojom taštinom, već bi htio da se moja volja pretvori u vršenje Božje volje, da se pretvori u religiozni način hoda u kojem će Bog u mom životu imati glavnu riječ, u kojemu će on biti na prvom mjestu.

GK: Kako postiti na ispravan način kad smo pritisnuti svakodnevnim brigama, bilo za svoju obitelj, bilo na poslu, tako da kad dođemo kući nemamo volje ni za što drugo, osim možda za gledanje televizije?

Dr. Vučković: Meni se čini da je post upravo potreban kako bismo se oslobodili svega onoga što utječe na to da nam se post već unaprijed čini nemogućim. Kad ćemo početi razumijevati da sami određujemo svoj život? Hoće li nam mediji sijati mržnju u srce ili ćemo mi odrediti kad ćemo i što gledati? Jesam li prisiljen ovisiti o tome što drugi hoće od mene ili mogu svoj život sam organizirati? Post jest za to da sâm organiziram svoj život. Isus veli, kad postiš, povuci se u svoju sobu i namaži glavu. U trenutku kad se upustim u post, otvara mi se mogućnost da jasnije vidim smisao za kojim tragam. Post otvara prostor unutra za susret s Bogom, za radost, za pronalaženje životnog orijentira iz susreta s Bogom.

Post kao put ljubavi

GK: Ako je post slobodan, zašto ga Crkva propisuje, iako u dosta blagoj mjeri?

Dr. Vučković: Smatram da Crkva stavlja nekakve minimume koji su potrebni da bi se ostalo u svijesti kako nam je post potreban kao put prema Bogu. Naravno, ako se stavi mnogo obveza za post, ljudi se slome. Tu ostaje simbolički minimum koji podsjeća, kao promemorija: Čovječe, sjeti se da tvoj put prema Bogu nije jednostavan, da u nj treba ulagati truda, da se ni jedan odnos ne može živjeti bez ulaganja svojih psihičkih i fizičkih snaga. Isto tako i put prema Bogu traži određeno ulaganje. Ta je promemorija minimalna, no ovisi o meni na koji ću je način živjeti i ostvariti u svom životu. Čini mi se opasnim držati se minimuma samo zbog slova zakona. Tada zapravo ulazimo u religioznost koju je u Novom zavjetu Isus osudio. To je izvanjska religioznost, samo da nas se vidi, da ispunimo slovo zakona. Zakon je tu samo podsjetnik, ali se susret s Bogom događa u nutrini, u slobodi, u molitvi, u davanju Bogu vremena da uđe u moj život.

GK: Mnogi vjernici doživljavaju da je post koji Crkva propisuje nedostatan, te poste dosta zahtjevnije.

Dr. Vučković: Ljudi su očito shvatili da je propisani minimum samo podsjetnik, te ako se drže samo tog minimuma, da iz toga nema ništa. Najčešće, kad god se netko upusti u religioznu avanturu s Bogom, događa se da ono što je propisano postaje premalo. Tada osjeti da je to put koji traži uvijek više, ne više žrtve, nego da je to put ljubavi. Što više ljubim, više hoću ljubiti. To je kao euharistijski kruh od kojega se povećava glad za Bogom, kao Bog kojeg, što ga više upoznajem, sve mi više izmiče, sve ga manje poznajem, što sam mu bliže, sve mi se čini da je nemoguće obuhvatiti ga, jer zapravo u susretu smo s Beskonačnim, s Bogom kojega ne možemo staviti ni u svoje srce ni u svoj um. Ali, u susretu s njim, naše srce i um se šire, pa i glad za Bogom, izražena postom, može rasti. Post nam otkriva kako ozbiljan odnos s Bogom nije površinsko ispunjenje, nego sve dublja i sve veća glad za Njim. I tu se pokazuje da čovjek uistinu ne živi samo o kruhu.

GK: Još nije ostalo mnogo vremena do Uskrsa. Znači li to da je sada već kasno za pravi post?

Dr. Vučković: Post nije vezan samo uz korizmu, iako je to izuzetno i privilegirano vrijeme, zato što liturgijski pratimo Kristov put kroz muku. Drugo vrijeme posta koje se stvorilo u Crkvi vezano je za došašće, ili od Svih svetih do Božića. No, post je projekt za cijeli život. Neki ljudi poste jednom u tjednu cijelu godinu, a neki po dva dana u tjednu, neovisno o liturgiji.

GK: Koji su plodovi pravoga posta?

Dr. Vučković: Najprije na sebi osjetimo bistrinu duha, veću sabranost, lakše razabiremo što nam je važno u životu, lakše se snalazimo i uspostavljamo vrednote. Isto tako i dugotrajni proces posta ima i dugotrajne plodove, na primjer životnu radost, nutarnji mir, smireniji odnosi s drugima, bolje

procjenjivanje stanja u društvu, pronalazak orijentira, gdje ću stavljati naglasak. To je na koncu put u ispunjeni život.

GK: Isus poziva svoje učenike da poste kako bi se mogli suprotstaviti Zlome. Bi li Crkva trebala omogućiti vjernicima istinski post?

Dr. Vučković: Mislim da bi to bilo jako važno i da je to moguće učiniti možda u obliku kakva seminara ili praćenja manjih skupina vjernika koji hoće postiti nekoliko dana u tjednu, ili cijeli tjedan. Bilo bi moguće pratiti ih duhovno. Svatko bi sâm morao procijeniti koliko je i fizički spreman na takvu vrstu molitve, koliko mu to dopušta zdravstveno stanju ili životna dob. To bi moglo biti vrijeme zajedničke molitve, zajedničkog iskustva posta, intenzivnijeg i dubljeg susretanja s Bogom. Svi osjećamo potrebu zajednice, onih koji misle na isti način, potrebu izmjene iskustva, i na koncu potporu da ne ostanemo sami. Stoga bi potpora onih koji prolaze ista iskustva bila iznimno važna. Mislim da je to ostvarivo u našoj Crkvi.

Razgovarao: **Mirko Mihalj**

Glas Koncila br. 13, 1. travnja 2001.